

ราชการอ้างอิง

ภาษาไทย

การศาสนา, กรม. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง. กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์กรมการศาสนา: 2515.

คณะกรรมการแผนกตำรามหาวิทยาลัย. พระธรรมปัทมฎกตา แปล 8 เล่ม .

กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2532.

คณะกรรมการแผนกตำรามหาวิทยาลัย. มังคล์คตทีปนี แปล 5 เล่ม. พระนคร:

มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2532.

คณะกรรมการแผนกตำรามหาวิทยาลัย. สมันคปาสาทิกา อรรถกถาพระวินัย แปล ภาค

1 - 8. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2532.

จันทบูรินฤนาถ, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ. ปทานุกรม บาลี - ไทย - อังกฤษ - สันสกฤต.

กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย , 2513.

ฉลาด บุญลอย และ คณะ. พจนานุกรมบาลี - สันสกฤต - ไทย - อังกฤษ. กรุงเทพฯ : แพร์

พิทยา, 2515.

ชินวราศิริวัฒน์, สมเด็จพระสังฆราช พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวง. พระคัมภีร์อภิธาน์ปทีปิกา

หรือบาลี แปลเป็นไทย. พระนคร : กรุงเทพฯ , 2508.

เทพคุณานุศิษฐ์, หลวง. พระคัมภีร์ธาตุปทีปิกา. กรุงเทพฯ : , มหามกุฏราชวิทยาลัย ,

2509.

บรรจบ บรรณรุจิ. เล่มนี้มีปัญหา 2. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2537.

บรรจบ บรรณรุจิ. การศึกษาเชิงวิเคราะห์ เรื่อง พระอสีติมหาสาวกกับการบรรพชาธรรม. วิชา

นิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชา ภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2532.

ป. หลงสมบุรณ์. พจนานุกรม บาลี - ไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว,

2517.

เปลื้อง ณ นคร. พจนะ - สารานุกรม ฉบับทันสมัย เล่ม 1. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,

2518.

แปลก สนธิรักษ์. พจนานุกรม บาลี - ไทย. กรุงเทพฯ : หจก. ไทยวัฒนาพานิช ,

2506.

- พระพุทธโฆษาจารย์. วิสุทธิธรรมรคแปด ภาค 1 - 8. พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ : มหา
มกุฏราชราชวิทยาลัย, 2504.
- พระราชวรมณี. ทุทธธรรม (ฉบับปรับปรุงและขยายความ). พิมพ์ครั้งที่ 3 , กรุงเทพฯ : มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2529.
- พระราชวรมณี. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4 , กรุงเทพฯ : คำน
สุทธาการพิมพ์, 2528.
- พระราชวรมณี. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ . พิมพ์ครั้งที่ 4 , กรุงเทพฯ : คำน
สุทธาการพิมพ์, 2528.
- พระราชวรมณี. เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า. กรุงเทพฯ : มุถุนิธิพุทธธรรม, 2531.
- พระเทพเวที. พุทธศาสนากับสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 , กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มุถุนิ
โกมลคีมทอง , 2532.
- พระรัตนปัญญาเดระ. จินกามาสีปกรณ. กรุงเทพมหานคร:กรมศิลปากร, 2517. (คีพิมพ์ในงาน
พระราชทานเพลิงศพ ร.ต.ท. แสง มณวิฑูร 20 เมษายน 2517)
- ราชบัณฑิต. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิต พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2525.
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. ธรรมวิภาค ปรีเฉทที่ 1 - 2. พระนคร:
มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2499.
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. สารานุกรมพระพุทธศาสนา. พระนคร:
มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2518.
- ศิลปากร, กรม. มิตินทปัญหา. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2536.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. พระโคตมปิฎกสำหรับประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 11, กรุงเทพฯ : มหามกุฏราช
วิทยาลัย, 2532.
- เสฐียร พันธรั้งมี. ศาสนาเปรียบเทียบ เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 3 , กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา, 2516.

ภาษานาถเขียนด้วยอักษรไทย

- ธมมปทกุฎกถาย ปฐโม ภาค. พิมพ์ครั้งที่ 19, พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
2502.
- ธมมปทกุฎกถาย ทศโย ภาค. พิมพ์ครั้งที่ 19, พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
2502.
- ธมมปทกุฎกถาย คติโย ภาค. พิมพ์ครั้งที่ 19, พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
2502.

- ธรรมปทกฐกถาย จตุคโธ ภาค. พิมพ์ครั้งที่ 19, พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
 2502.
- ธรรมปทกฐกถาย ปญจโม ภาค. พิมพ์ครั้งที่ 19, พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
 2502.
- ธรรมปทกฐกถาย ฉกฐโธ ภาค. พิมพ์ครั้งที่ 19, พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
 2502.
- ธรรมปทกฐกถาย ตตุคโธ ภาค. พิมพ์ครั้งที่ 19, พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
 2502.
- ธรรมปทกฐกถาย อญฐโธ ภาค. พิมพ์ครั้งที่ 19, พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
 2502.
- ปปญจตถนิยา นาม มขุณนิคายกฐกถาย คคิโย ภาค. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย, 2532.
- มโนรตปฐนิยา นาม อญคคตนิคายกฐกถาย ปฐโธ ภาค. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย, 2532.
- มโนรตปฐนิยา นาม อญคคตนิคายกฐกถาย ทคิโย ภาค. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย, 2532.
- มจกคตตปิปนียา ปฐโธ ภาค. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2505.
- มจกคตตปิปนียา ทคิโย ภาค. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2505.
- วิสุทฐิมคคตต นาม ปกรณวิเสตตต, ปฐโธ ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
 2515.
- วิสุทฐิมคคตต นาม ปกรณวิเสตตต, ทคิโย ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
 2515.
- วิสุทฐิมคคตต นาม ปกรณวิเสตตต, คคิโย ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย,
 2515.
- วิสุทฐิมคคตตตตตตตตต มหาฐีกา ปฐโธ ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2515.
- ตชามรญฐตต ตคปิฏก. เล่ม 2 พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- ตชามรญฐตต ตคปิฏก. เล่ม 4 พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- ตชามรญฐตต ตคปิฏก. เล่ม 5 พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- ตชามรญฐตต ตคปิฏก. เล่ม 7 พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- ตชามรญฐตต ตคปิฏก. เล่ม 9 พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.
- ตชามรญฐตต ตคปิฏก. เล่ม 10 พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525.

อภิขมมคตวีกาวิณี นาม อภิขมมคตตงคทฎีกา. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวีกชาลัย, 2515.
 อภิขานปฎิปีกาฎีกา. พระนคร: เทคนิคการพิมพ์, 2527.

ภาษาอังกฤษ

Apte, Vaman Shivram. **The student's Sanskrit English Dictionary.** Delhi: Motilal Banarsidass Publishers Private Limited. 1993.

Malalassekera, G.M. **Dictionary of Pali Proper Names.** 2 Vols. New Delhi: Munshiram Manoharlal Publishers Pvt. Ltd., 1983.

Monier Williams, M. **A Sanskrit English Dictionary.** London: oxford. The University Press, 1979.

Rhys Davids, T. W. and Stede, William. **The Pali Text Society's Pali-English Dictionary.** London: Routledge. & Kegan Paul Ltd., 1986.

Taneja, Vidya Ratna. **Educational Thought and Practice.** New Delhi: Sterling Publisher Private Limited, 1975.

Whitney, William Dwight. **The Roots, Verb Forms and Primary Derivatives of the Sanskrit Language.** Delhi: Motilal Banarsidass, 1963.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

ตารางรายนามอุบาสกในพระไตรปิฎก

เลขที่	ชื่อ-โคตร	วรรณะ	เมือง	แคว้น	บรรลु
1.	ตปฺสสะและภัลลิกะ	แพศย์	อุกกถชนบท	มคธ	-
2.	เศรษฐีบิดาพระยสะ	แพศย์	พาราณสี	กาสิ	โสคาบัน
3.	เวรัญชพราหมณ์	พราหมณ์	เวรัญชา	มคธ	โสคาบัน
4.	บริวารพระเจ้าพิมพิสาร 11 นหุต	พราหมณ์-แพศย์	ราชคฤห์	มคธ	โสคาบัน
5.	พระเจ้าพิมพิสาร	กษัตริย์	ราชคฤห์	มคธ	โสคาบัน
6.	ราษฎรชาวมคธแปดหมื่นคน	พราหมณ์-แพศย์	ราชคฤห์	มคธ	โสคาบัน
7.	เวลัฏฐกิจจานพราหมณ์	พราหมณ์	ราชคฤห์	มคธ	โสคาบัน
8.	อุบาสกชาวตำบลปาฏลิกาม	-	ปาฏลิก	-	โสคาบัน
9.	สีหเสนาบดี	กษัตริย์	เวสาลี	วัชชี	โสคาบัน
10.	เมณฑกเศรษฐี	แพศย์	ภัททิยะ	มคธ	โสคาบัน
11.	บุตรและทาสของเมณฑกเศรษฐี	แพศย์-ศูทร	ภัททิยะ	มคธ	โสคาบัน
12.	อุบาสกชาวเมืองโกสัมพี	พราหมณ์-แพศย์	โกสัมพี	วังสะ	โสคาบัน
13.	โรชะมัลลกษัตริย์	กษัตริย์	กุสินารา	มัลละ	โสคาบัน
14.	หมอชิวโกมารภัจจ	กษัตริย์	ราชคฤห์	มคธ	โสคาบัน
15.	อนาถบิณฑิกเศรษฐี	แพศย์	สาวัตถี	โกศล	โสคาบัน
16.	จูพอนาถบิณฑิกเศรษฐี	แพศย์	สาวัตถี	โกศล	โสคาบัน
17.	พวกบุรุษคนใช้พระเทวทัตต์	ศูทร	ราชคฤห์	มคธ	โสคาบัน
18.	พระเจ้าอุเทน	กษัตริย์	โกสัมพี	วังสะ	โสคาบัน
19.	โปกขรชาติพราหมณ์	พราหมณ์	สาวัตถี	โกศล	โสคาบัน
20.	พระเจ้าอชาตศัตรู	กษัตริย์	ราชคฤห์	มคธ	-
21.	โสณทัณฑชาพราหมณ์	พราหมณ์	จัมปา	ยงคะ	โสคาบัน
22.	กุกุณฑพราหมณ์	พราหมณ์	ขามุมัตตะ	มคธ	โสคาบัน
23.	อเจลลกัสสปพราหมณ์	พราหมณ์	อุชุนฺณยานคร	-	-

24.	ไปฏฐปาทปริพพาชก	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	-
25.	สุภมานพโตเทยบุตร	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	-
26.	แก้วัญญะบุตรคฤหบดี	แพศย์	นาลันทา	มคร	-
27.	โลหิจจพราหมณ์	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	-
28.	วาเสฏฐมานพ - ภารทวาชมานพ	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	อรหันต์
29.	สันธานคฤหบดี	แพศย์	ราชคฤห์	มคร	อนาคามี
30.	สุทัตตอุบาสก	-	-	-	อนาคามี
31.	อฏฐอุบาสก	-	-	-	อนาคามี
32.	การพิมพ์อุบาสก	-	-	-	อนาคามี
33.	นิกฏอุบาสก	-	-	-	อนาคามี
34.	กฏิสสหอุบาสก	-	-	-	อนาคามี
35.	คฤฐอุบาสก	-	-	-	อนาคามี
36.	สันคฤฐอุบาสก	-	-	-	อนาคามี
37.	ภฏอุบาสก	-	-	-	อนาคามี
38.	สภฏอุบาสก	-	-	-	อนาคามี
39.	ชาวบ้านนาทิกะ 50 คน	-	-	-	อนาคามี
40.	ชาวบ้านนาทิกะ 96 คน	-	-	-	สกทาคามี
41.	ชาวบ้านนาทิกะ 510 คน	-	-	-	โสคาบัน
42.	ปุกกุสมัลลบุตร	พราหมณ์	กุสินารา	มัลละ	โสคาบัน
43.	สิงคาลมานพ	พราหมณ์	ราชคฤห์	มคร	-
44.	ชาณุตโตสนิพราหมณ์	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	-
45.	ชาวบ้านสาละ	พราหมณ์-แพศย์	สาวัดดี	โกศล	-
46.	ชาวเมืองเวรัญชา	พราหมณ์-แพศย์	เวรัญชา	มคร	-
47.	วิสาขอุบาสก	พราหมณ์	ราชคฤห์	มคร	โสคาบัน
48.	โปถียคฤหบดี	แพศย์	อาปนนะ	-	-
49.	อุบาลีคฤหบดี	แพศย์	พาลกคาม	นาลันทา	โสคาบัน
50.	ปุนณโกถียบุตร	แพศย์	หฬิตทวสนะ	โกถียะ	-
51.	อภัยราชกุมาร	กษัตริย์	ราชคฤห์	มคร	โสคาบัน
52.	วิจจโคตรปริพพาชก	พราหมณ์	เวสาลี	วัชชี	โสคาบัน
53.	โพธิราชกุมาร	กษัตริย์	ราชคฤห์	มคร	-

54.	พระเจ้ามรুরาชอวันตีบุตร	กษัตริย์	อวันตี	วัชชี	-
55.	พรหมาบุตรพรหมณ์	พรหมณ์	มิถิลา	วิเทหะ	โสคาบัน
56.	อัสสลาขมานพ	พรหมณ์	สาวัตถิ	โกศล	-
57.	โฆฏุมุขพรหมณ์	พรหมณ์	สาวัตถิ	โกศล	-
58.	จังกิพรหมณ์	พรหมณ์	สาวัตถิ	โกศล	-
59.	กามทิกมานพ	พรหมณ์	สาวัตถิ	โกศล	-
60.	เอสุการีพรหมณ์	พรหมณ์	สาวัตถิ	โกศล	-
61.	สคารวมานพ	พรหมณ์	ปัจฉกัปปะ	โกศล	-
62.	คณกโมคคัลลานพรหมณ์	พรหมณ์	สาวัตถิ	โกศล	-
63.	ชาวบ้านนครวิเทหะ	พรหมณ์-แพศย์	สาวัตถิ	โกศล	-
64.	โปตลียคฤหบดี	แพศย์	อาปนนะ	อังคะ	-
65.	ชีมนขปริพพาชก	แพศย์	ราชคฤห์	มคธ	โสคาบัน
66.	สังครวพรหมณ์	พรหมณ์	สาวัตถิ	โกศล	-
67.	ภารทวาชพรหมณ์	พรหมณ์	ราชคฤห์	มคธ	อรหันต์
68.	อักโกสภารทวาชพรหมณ์	พรหมณ์	ราชคฤห์	มคธ	อรหันต์
69.	อสุรินทกพรหมณ์	พรหมณ์	ราชคฤห์	มคธ	-
70.	พิลังคิกภารทวาชพรหมณ์	พรหมณ์	ราชคฤห์	มคธ	-
71.	อหิงสกภารทวาชพรหมณ์	พรหมณ์	ราชคฤห์	มคธ	-
72.	ชฎาภารทวาชพรหมณ์	พรหมณ์	ราชคฤห์	มคธ	-
73.	สุทริกภารทวาชพรหมณ์	พรหมณ์	ราชคฤห์	มคธ	-
74.	อัครคิกภารทวาชพรหมณ์	พรหมณ์	ราชคฤห์	มคธ	-
75.	สุนทริกภารทวาชพรหมณ์	พรหมณ์	ราชคฤห์	มคธ	-
76.	พรหมณภารทวาชพรหมณ์	พรหมณ์	ราชคฤห์	มคธ	-
77.	กสิภารทวาชพรหมณ์	พรหมณ์	เอกนาลา	มคธ	-
78.	อุทัยพรหมณ์	พรหมณ์	สาวัตถิ	โกศล	-
79.	เทวหิตพรหมณ์	พรหมณ์	สาวัตถิ	โกศล	โสคาบัน
80.	จันทนังคลิกอุบาสก	พรหมณ์	-	-	-
81.	พรหมณ์มหาศาล	พรหมณ์	สาวัตถิ	โกศล	โสคาบัน
82.	มานัตถัทธพรหมณ์	พรหมณ์	สาวัตถิ	โกศล	โสคาบัน
83.	ปัจฉนิกสาตพรหมณ์	พรหมณ์	สาวัตถิ	โกศล	โสคาบัน

84.	นวกัมมิกภารทวาชพราหมณ์	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	-
85.	มาคุโปสกพราหมณ์	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	-
86.	ชาวบ้านโฆมทุสสนิกม	พราหมณ์-แพศย์	โฆมทุสสะ	สักกะ	โสคาบัน
87.	พราหมณ์คนใดคนหนึ่ง	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	-
88.	โลกยติคพราหมณ์	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	-
89.	โมพิยสติกปรีพพาชก	พราหมณ์	ราชกฤห์	มคธ	-
90.	จันทคามณี	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	-
91.	นายบ้านนักรบอาชีฟ	แพศย์	ราชกฤห์	มคธ	-
92.	นายทหารช้าง	-	-	-	-
93.	นายทหารม้า	-	-	-	-
94.	นายบ้านอสิพันธบุตร	แพศย์	นาลันทา	มคธ	-
95.	นายบ้านชื่อราสิยะ	-	-	-	-
96.	นายบ้านปาฏลียะ	-	-	-	-
97.	ชีฆาอุบาสก	แพศย์	ราชกฤห์	มคธ	โสคาบัน
98.	ช่างไม้ชื่ออสิทัตตะ	แพศย์	สาวัดถี	โกศล	สกทาคามี
99.	อุคคตฤหบดี	แพศย์	เวสาลี	วัชชี	อนาคามี
100.	อุคคตฤหบดี	แพศย์	บ้านหัตถิกาม	วัชชี	อนาคามี
101.	นันทิยปรีพพาชก	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	โสคาบัน
102.	ชาวบ้านเวฬุทวาระ	แพศย์-พราหมณ์	ราชกฤห์	มคธ	-
103.	อโสภอุบาสก	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	อนาคามี
104.	กพิภอุบาสก	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	อนาคามี
105.	ทนิกัทรอุบาสก	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	อนาคามี
106.	กภูิสสหอุบาสก	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	อนาคามี
107.	สันตฤฐอุบาสก	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	อนาคามี
108.	ภัททอุบาสก	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	อนาคามี
109.	กภูอุบาสก	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	อนาคามี
110.	สุภัททอุบาสก	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	อนาคามี
111.	ชีฆาอุบาสก	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	อนาคามี
112.	ติกัณณพราหมณ์	พราหมณ์	สาวัดถี	โกศล	-
113.	การณปาลีพราหมณ์	พราหมณ์	เวสาลี	วัชชี	-

114.	วิชชียมาหิตคฤหบดี	แพศย์	จัมปา	วัชชี	-
115.	ธรรมทินนอุบาสก	แพศย์	พาราณสี	โกศล	โสดาบัน
116.	อุบาสก 500 คน	แพศย์	สาวัดดี	โกศล	-
117.	เวฬุทวารพราหมณ์	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	-
118.	ชาวบ้านเวฬุทวารคาม	แพศย์	สาวัดดี	โกศล	-
119.	จิตตคฤหบดี	แพศย์	สาวัดดี	โกศล	อนาคามี
120.	พระเจ้ามหานามสากยะ	กษัตริย์	กบิลพัสดุ์	โกศล	โสดาบัน
121.	สุรธัมพันธูอุบาสก	แพศย์	ราชคฤห์	มคธ	อนาคามี
122.	นกุลปีตาคฤหบดี	แพศย์	สูงสูมารคีรี	ภักคะ	อนาคามี
123.	กุณฑลียปริพพาชก	พราหมณ์	สาเกต	โกศล	โสดาบัน
124.	พราหมณ์คนหนึ่ง	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	โสดาบัน
125.	อุณณาภพราหมณ์	พราหมณ์	โกสัมพี	วังสะ	โสดาบัน
126.	นายันทโคบาล	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	โสดาบัน
127.	โกสิยเศรษฐี	แพศย์	ราชคฤห์	มคธ	โสดาบัน
128.	ฉัตตปาณิอุบาสก	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	โสดาบัน
129.	มัญญุกุณฑลิมานพ	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	โสดาบัน
130.	พิพาลปาทกพราหมณ์	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	โสดาบัน
131.	นายพรานกุกกุฏมิตร	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	โสดาบัน
132.	สันตติมหาอำมาตย์	กษัตริย์	สาวัดดี	โกศล	อรหันต์
133.	นายกาลบุตรของอนาถบิณจิกะ	แพศย์	สาวัดดี	โกศล	โสดาบัน
134.	พระเจ้าสุทโธทนะ	กษัตริย์	กบิลพัสดุ์	โกศล	อรหันต์
135.	อตุลอุบาสก	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	โสดาบัน
136.	ชฎิลเศรษฐี	แพศย์	พาราณสี	กาสิ	โสดาบัน
137.	โชติกเศรษฐี	แพศย์	ราชคฤห์	มคธ	โสดาบัน
138.	โฆสกเศรษฐี	แพศย์	โกสัมพี	วังสะ	โสดาบัน
139.	กุกกุฏเศรษฐี	แพศย์	โกสัมพี	วังสะ	โสดาบัน
140.	ปาวาริกเศรษฐี	แพศย์	โกสัมพี	วังสะ	โสดาบัน
141.	นายสุมนมาลาการ	ศูทร	ราชคฤห์	มคธ	โสดาบัน
142.	มาคันทิยพราหมณ์	พราหมณ์	โกสัมพี	วังสะ	โสดาบัน
143.	พระเจ้าจันหาปิชโชต	กษัตริย์	อุชเชนี	วัชชี	โสดาบัน

144.	อารามทัณฑพราหมณ์	พราหมณ์	-	-	โสดาบัน
145.	ดิกรรณพราหมณ์	พราหมณ์	-	-	โสดาบัน
146.	โปตลียปริพาชก	-	-	-	โสดาบัน
147.	นายเกสึคนศึกม้า	-	-	-	โสดาบัน
148.	ภักทียลิจฉวี	กษัตริย์	วัชชี	วัชชี	โสดาบัน
149.	โทณพราหมณ์	พราหมณ์	-	-	โสดาบัน
150.	อุคคตสรีรพราหมณ์	พราหมณ์	-	-	โสดาบัน
151.	อุบาสกชาวบ้านอิจฉานังคละ	พราหมณ์	-	-	โสดาบัน
152.	สุปปพุทธนุรุชโรครีเอน	พราหมณ์	-	-	-
153.	นายจุนทะ	พราหมณ์	ปาวา	อังกะ	โสดาบัน
154.	นายธนิยะคนเลี้ยงโค	พราหมณ์	-	-	โสดาบัน
155.	พราหมณ์มหาศาล	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	โสดาบัน
156.	สังครพราหมณ์	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	โสดาบัน
157.	บุตรพราหมณ์เฒ่า	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	โสดาบัน
158.	อุบาสก 5 คน กลุ่มแรก	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	โสดาบัน
159.	อุบาสก 5 คน กลุ่มที่สอง	พราหมณ์	สาวัดดี	โกศล	โสดาบัน
160.	มิจารเศรษฐี	แพศย์	ภักทียะ	มคธ	โสดาบัน
161.	ปุ่นณเศรษฐี	แพศย์	ภักทียะ	มคธ	โสดาบัน
162.	กากวัลลียเศรษฐี	แพศย์	ภักทียะ	มคธ	โสดาบัน
163.	กุมภโมสกเศรษฐี	แพศย์	ราชคฤห์	มคธ	โสดาบัน

ภาคผนวก ข

หลักธรรมสำคัญ

อนุพุทธพิกขา

อนุพุทธพิกขา คือธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงใช้แสดงบ่อยที่สุดในการแสดงธรรมแก่อุบาสกธรรมที่แสดงถึงหลักธรรมไปตามลำดับ มี 5 ประการ คือ

1. ทานกขา กล่าวถึงทาน
2. สีลกขา กล่าวถึงศีล
3. สัคคกขา กล่าวถึงสวรรค์
4. กามาทีนวกขา กล่าวถึงโทษแห่งกาม
5. เนกขัมมมานิสังสกขา กล่าวถึงอานิสงส์แห่งการออกจากกาม¹

อนุพุทธพิกขานี้เป็นเทศนาที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่คฤหัสถ์ผู้อยู่ครองเรือนเป็นส่วนมากโดยลำดับ เพื่อฟอกอภัยภัยของผู้ฟังให้หมดจดเป็นขั้น ๆ ไป จะใช้แสดงในคราวที่ผู้ฟังมีอุปนิสัยสามารถจะบรรลุธรรมทุกครั้งก่อนที่จะแสดงอริยสัจโดยในเบื้องต้น จะทรงชี้ให้เห็นประโยชน์ของการให้ทานเพื่อละความเห็นแก่ตัวและความตระหนี่ เพื่อให้มีจิตใจคิดที่จะแผ่แผ่สงเคราะห์ผู้อื่นด้วยกำลังทรัพย์ จากนั้นจะทรงแสดงประโยชน์ของศีล คือ ความประพฤติเรียบร้อย เพื่อเว้นจากการเบียดเบียนผู้อื่น ไม่ทำอันตรายให้เกิดขึ้นในหมู่มนุษย์ที่ตนอยู่อาศัยด้วย และเพื่อรู้จักเคารพนับถือผู้อื่นด้วย ต่อมาทรงแสดงสมบัติคือความดีความงาม อันผู้ให้และคนผู้มีศีลจะพึงได้ ทั้งถึงในมนุษยโลก ตลอดจนไปถึงสวรรค์ เพื่อให้เห็นอานิสงส์แห่งทานและศีลยิ่งขึ้น จากนั้นทรงแสดงโทษแห่งกามว่า แม้ให้สุขแต่ก็เจอด้วยความทุกข์มากมาย สอนไม่ให้เพลินเพลินจนหลงลืมตัว ให้พิจารณาความจริงจนเกิดความเบื่อหน่ายในสังขาร ในที่สุดทรงแสดงอานิสงส์ของการออกจากกามคือ ทำจิตไม่ให้หมกมุ่นในกาม เพื่อยังฉันทะให้เกิด คนผู้ไม่เห็นแก่ตัว ให้ทรัพย์ของตนแก่ผู้อื่น มีศีลประพฤติเรียบร้อย ไม่ทำร้ายเขา และไม่หย่อหยิ่งตั้งตนได้ในกามสมบัติแล้ว ไม่เพลินเพลินหมกมุ่นอยู่ในนั้น ยังแลเห็นโทษและความเบื่อหน่าย มุ่งสุขอันสงบยิ่งขึ้นไปกว่านั้น จากนั้นจึงได้แสดงอริยสัจ ๔ ให้ เพื่อจะมีปัญญาน้อมไปเพื่อการบรรลุธรรม

¹ วินย. มทา. 4 / 26 / 30.

ประวัติผู้วิจัย

พระมหาดวิไล นามสกุล เตชะคำ เกิดที่จังหวัดลำพูน สำเร็จเปรียญธรรม 7 ประโยค เมื่อปี พ.ศ. 2532 สำนักเรียนวัดไตรมิตรวิทยาราม เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร สำเร็จพุทธศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยม) จากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2534 สำเร็จวิชาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู (ปชก.) จากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2536 เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2537 ขณะศึกษาได้รับทุนการศึกษาจากสำนักคณาจารย์

ปัจจุบันเป็นพระปริยัตินิเทศก์ เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เป็นครูสอนวิชาการด้านศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เคยดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์ใหญ่ที่สำนักเรียนวัดป่าจิว จังหวัดเชียงราย เป็นพระธรรมทูต และเป็นกรรมการสนามหลวงแผนกบาลี

